

ALTIN ALINMALI MI?

Altın, parlak sarı renkli bir elementtir ve bu elementin kimyadaki sembolü Au'dur. Lise kimya derslerinde "Au ne ola ki?" diye düşünüp hocama sorduğumda cevap alamazdım. O zamanlar internet yoktu ki araştıralım. Kütüphanede de hangi kitabı bulacaksın da merakını doyuracaksın. Çok zordu çoook. Halk kütüphaneleri belirli saatlerde açılır kapanır, suratsız kütüphane memurlarından da bilgi alınamazdı. Çok sonraları öğrendim Au'nun Latince "Aurum" kelimesinden geldiğini. Manasının da cismi ile müsemma "ışıldayan-parlayan" anlamında olduğunu...

Çok kararlı bir element olan Altın, kendinden başka hiç bir metale yapışmaması kimyasal alanda onu özel kılıyor. Ancak beşeri açıdan ise parlaklığını hiç kaybetmemesi, paslanmaması, saf halde kolay şekil alması ve kolay bulunmaması en önemli değer ölçüsü olarak para yerine binlerce yıldır kullanılmasının ana sebebi.

İlk kez günümüzden yaklaşık 5200 yıl önce Mısırlılar değer ölçüsü olarak altını çubuk külçeler olarak kullandı. Ancak Altını tüm dünyaya mal değişimi olarak kullandıran ise günümüzden yaklaşık 2560 yıl önce Lidya Kralı Krezos'un sikke olarak bastırması ile başlar. Biz bu eylemi Lidyalıların parayı bulması olarak biliyoruz.

"Nasıl oluyor bu altın?" dersiniz. Bunu yakın zamana kadar bilen yoktu. Ancak 2013 temmuz ayında 3 milyon ışık yılı uzakta çarpışan iki yıldızdan edinilen bilgiler ile altının uzaylı bir materyal olduğu kesinleşti. İşte bu nedenle pek çok kaynakta altına "yıldız tozu" dendiğini görürsünüz. Çünkü 5 milyar yıl önce dünyamız oluşurken ölen bir yıldızın (ki buna süper nova deniyor) patlaması ile ortaya çıkan basınç ile 120 milyon km hızla evrene yayılan altın partiküllerinin dünyamızın yapı taşları arasına karıştığı düşünülüyor. İnsanlık tarihi boyunca ise çıkarılan altının tamamını erittiğinizde kenarları 20,28 metrelik küp şeklindeki iki havuzu doldurabiliyormuşsunuz (National Geographic dergisi 2009 ocak sayısı).

Şimdi gelelim "altın mı kağıt para mı?" sorunsalına. Bunu cevaplamak için kağıt paranın nasıl altının yerini aldığına kısaca değinmek gerek: Altın ağır bir metaldir. Soygun filmlerinde gördüğünüz külçeler, 20-25 kilo civarındadır. İlk kez elime ben de aldığımda büyük bir şaşkınlık yaşamıştım. Zira ufacık yer kaplayan bir külçenin bu kadar ağır olduğunu gerçekte şahit olmak farklı bir deneyim. İşte tarihte de ağırlığı sebebiyle altını tüccarların yanlarında bir yerden bir yere götürmeleri zor olduğundan güvenilir olarak kabul ettikleri din adamlarına emanet ettiler. Karşılığında da bu emanetin o güvenilir din adamında olduğunun yazılı olduğu bir kağıt alıp ticarete bu kağıdı kullandılar. Detayları daha uzun ama kabaca kağıt para böyle kullanım alanı bulmaya başladı.

Ancak o dönemde başlayan altına dayalı kağıt para sistemi arada her kesildiğinde finansal sistem insanlık tarihinde büyük finansal kaosların yaşanmasına neden oldu. Ardından da paylaşım kavgaları ve savaşlar oldu. Çünkü kontrolsüzce para arzları karşılıksız kağıdın tercih sebebini azalttı. Bu duruma, yakın zamanda

olması hasebiyle, araştırması en kolaca ulaşılabilir örnek; 1. Dünya savaşı sonrası yaşananlar ve ardından Bretton Woods ile yeniden altına dayalı sisteme dönüş ile finansal dengenin bulunuşudur.

İşte bu denge 1972 sonrası Bretton Woods'un yani altına son kez dayandırılan parasal sistemin çökmesi ile sonlandı. Artık parayı basanın itibarı paranın tercih edilme sebebiydi. Bu nedenle de o para sahibi ülkenin, parasının itibarının devamı için; ekonomik datalarının şeffaf şekilde herkes tarafından bilinmesi gerekiyordu. Oysa bu itibar için gerekli özen, gereği gibi uygulanmadığından; beklenmedik türbülanslar, finansal sistemi yeniden vurmaya başladı. 2008 yılında Lehman ile başlayan parasal genişleme süreci ise; daha muazzam ve tarihte görülmemiş bir parasal tarihin şahitleri olmamıza neden oluyor. Yaşadığımız bu zor günler de emin olun 1929 gibi gelecekte çok konuşulan ve analiz edilen dönemler olacak.

Burada araya girip eklemek isterim ki; para, eğer karşılığı yoksa; üzerinde sıfır faiz olan bir borç senedir. Yani bir ülke parasına yatırım yapmak ya da iktisadi tabirle başka ülke parasını rezerv olarak biriktirmek; bahse konu ülkeye sıfır faizle borç para vermeye eşdeğerdir. Bu minvalde gelelim ana sorumuza:

Yukarıda size 5 milyar yılı olabilecek en kısa şekilde özetledim. Şimdi de “altın değer kazanır mı?” sorusunda dönersek; altının değer kazancı iki türlü olacağından cevabı da iki türlü olmalıdır.

- 1- Eğer altının sürekli olmayan dönemsel bir değer artışından bahsedeceksek; altına alternatif paraların faiz oranı bu paraların altına karşı tercih edilmesine geçici olarak neden olabilir. Daha güncel bir örnekle anlatmak gerekirse; FED faiz artırmaya devam edemeyeceğine dair oluşan günümüzdeki süreç, Çin, Japonya ve Avrupa'da parasal genişleme etkilerini hesaba kattığımızda altın fiyatının yükselmesi kaçınılmaz olur. Çünkü kağıt paranın alternatifinin altın oluşu artık insanlığın genlerine işlemiş durumdadır. Arzı kısıtlı bir varlığa yatırım da arzı bol ve daha da bollaşması muhtemel varlıktan daha güvenlidir.
- 2- Diğer taraftan altının sürekli bir yükselişinden bahsedilecekse; o zaman kaotik senaryo gündemde demektir ki bu durum da; altının yerine konan karşılıksız paralara olan güvenin bitmesi ile mümkün olacaktır. Yani parasal sistemin çökmesi ve karşılıksız kağıt paraya talebin sonlanması ile yaşanan kaos dönemi...

İşte altına dair analizim. Yıldız tozunu alacağınız zaman ile paraları seçeceğiniz zamanı artık size bırakıyorum. Umarım; “neden altın, niye şimdi?” sorularını bu yazım çerçevesinde değerlendirebilmenize fayda sağlayabilmişimdir.

Herkese altının sürekli olarak tercih edilmediği bir gelecek dilerim...